

Jasiuk, Jerzy

W sprawie muzeów i zabytków

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 2/3, 616-617

1957

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

historią psychologii bez sprecyzowania zakresu zajmuje się R. S. Peters z Katedry Psychologii Birkbeck College Uniwersytetu Londyńskiego.

Zwraca uwagę brak w zestawieniu zarówno zagadnień historii medycyny, jak i historii techniki. Można się jednak spodziewać, że niektórzy pracownicy nauki, uważając swe zainteresowania i prace historyczne za uboczne w stosunku do głównych kierunków badawczych katedr, nie podają ich w zestawieniu. Tak np. na Kongresie Historii Nauki we Florencji współautorem interesującego referatu o początkach stosowania w budownictwie belek żelaznych był prof. A. W. Skempton. Tymczasem w podanej przez niego tematyce prac na Katedrze Mechaniki Gruntów Imperial College Uniwersytetu Londyńskiego figurują jedynie zagadnienia czysto techniczne.

E. O.

W SPRAWIE MUZEÓW I ZABYTKÓW

W dniu 8 marca 1957 r. odbyło się w Warszawie zebranie Komisji Muzeów i Ochrony Zabytków Komitetu Historii Nauki PAN. Porządek obrad przewidywał przedyskutowanie aktualnej sytuacji muzealnictwa technicznego i przyrodniczego w Polsce oraz sprawy ochrony zabytków techniki.

W zebraniu uczestniczyli poza członkami Komisji kierownicy CZ Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz przedstawiciele zainteresowanych muzeów.

Muzealnictwo techniczne w Polsce, mimo swoich blisko 100-letnich tradycji, wskutek zniszczeń wojennych, musi rozpoczynać pracę od podstaw. 14 stycznia 1957 r. Prezydium Naczelnej Organizacji Technicznej powołało Muzeum Techniki, przekształcone ze zorganizowanej w roku 1955 stałej wystawy „Postęp techniczny w służbie człowieka”.

Muzeum Techniki stawia przed sobą następujące podstawowe zadania: gromadzenie i udostępnianie społeczeństwu dokumentów oraz eksponatów dotyczących rozwoju techniki i nauk technicznych, opieka nad zabytkami techniki, popularyzowanie postępu technicznego i wiedzy technicznej, prowadzenie prac naukowo-badawczych w dziedzinie historii techniki i nauk technicznych oraz w zakresie metodyki propagandy naukowo-technicznej.

Muzeum Techniki nie zamierza ograniczać swojej działalności wyłącznie do ekspozycji w Warszawie, tworzy i będzie tworzyć oddziały terenowe, głównie o charakterze branżowym, np. Muzeum Transportu Drogowego i Lotniczego we Wrocławiu, Muzeum Techniki Morskiej w Gdańsku i in. Wobec takich planów tracą rację bytu odrębne resortowe muzea techniczne, których istnieje zresztą zaledwie parę. Muzea te powinny zostać powiązane z Muzeum Techniki. Tego rodzaju złączenie muzealnictwa technicznego w jeden zespół organizacyjny korzystnie wpłynie na jego rozwój.

Jednym z podstawowych zadań Muzeum Techniki jest opieka nad zabytkami techniki. Muzeum poczyniło już w tym kierunku pewne kroki przejmując pod swoją opiekę zabytkowe obiekty przemysłowe w Chlewiskach i Sielpi na Kielecczyźnie. Jednak dalsze przedsięwzięcia Muzeum są ograniczone szczupłym budżetem tej instytucji. Tymczasem potrzeby w zakresie zabezpieczenia i opieki nad zabytkami techniki są obecnie w Polsce bardzo

auze. Podkreślało to wielu dyskutantów, przytaczając równocześnie liczne przykłady zabytków wymagających szybkiego ratunku.

Stan muzealnictwa przyrodniczego przedstawia się nieco odmiennie niż technicznego. Przede wszystkim istnieje obecnie w Polsce cały szereg tego typu muzeów. Poziom ich jednak jest bardzo różny, poza tym są one od siebie izolowane ze względu na różną przynależność organizacyjną.

Między muzeami przyrodniczymi różnych typów musi istnieć stały kontakt i współpraca metodologiczna. Dla umożliwienia takich kontaktów i współpracy powinna powstać płaszczyzna porozumiewawcza w postaci np. stałej komisji czy rady. Na tej podstawie można by przystąpić do tworzenia zespołu muzeów przyrodniczych na wzór powstającego obecnie zespołu muzeów technicznych, którą to formę organizacyjną uznali zebrani za korzystną dla działalności muzealnej.

Dyskusja wykazała bardzo ciężką obecnie sytuację poszczególnych muzeów przyrodniczych. Występowanie jednak z wnioskami mającymi na celu poprawę tej sytuacji byłoby przedwczesne, gdyż obecni nie mieli jeszcze pełnego jej rozeznania. Powołano więc komisję w składzie: prof. Halicka, prof. Nast i prof. Stołyhwo, która w najbliższym czasie zbierze odpowiednie informacje i przedstawi je Komitetowi Historii Nauki PAN, aby na tej podstawie zwołać następne zebranie Komisji Muzeów i Ochrony Zabytków poświęcone wyłącznie sprawie muzeów przyrodniczych.

Jako wniosek dodatkowy wysunięto sprawę starań o nowe pomieszczenia dla muzeów w Warszawie (ważne i pilne w związku z likwidacją licznych urzędów) oraz o zagwarantowanie w rozwojowych planach stolicy terenów na przyszłość, specjalnie do swego przeznaczenia zbudowane gmachy muzealne. Tereny te powinny znajdować się w centrum miasta.

Jerzy Jasiuk

DYSKUSJA NAD POLSKIMI WYNAŁAZKAMI Z DZIEDZINY TECHNIKI FILMOWEJ

Dnia 14 grudnia 1956 r. odbyło się w Pałacu Kultury i Nauki posiedzenie Zespołu Historii Polskiej Techniki Filmowej. Na posiedzeniu tym został wygłoszony i przedyskutowany obszerny referat mgra inż. Romana Wajdowicza z Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej w Łodzi: *Próba oceny technicznej polskich wynalazków i udoskonaień z dziedziny techniki utrwalania i odtwarzania dźwięku w historii kinematografii*. W referacie swoim autor podkreślił, iż na razie podaje wstępną ocenę wynalazków, natomiast ocena wnikliwa będzie przedmiotem dalszej jego pracy na tym polu.

Autor dzieli historię rozwoju techniki dźwiękowej na cztery zasadnicze okresy.

- 1) okres wstępny (do 1894 r.) — fonograficznego zapisu dźwięku,
- 2) okres I (1894—1918) — metody optycznej w technice dźwiękowej,
- 3) okres II (1918—1939) — magnetycznej metody rejestracji dźwięku,
- 4) okres III (od 1939 r.) — udoskonalonej magnetycznej metody zapisu dźwięku.